

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА, ДЕМОГРАФІЯ ТА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

УДК 332.142

Панкова А.Ю.,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
Запорізький національний технічний університет

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРІОРИТЕТІВ І ЦІЛЕЙ СТРУКТУРНИХ ЗМІН В ЕКОНОМІЦІ ВЕЛИКОГО ПРОМИСЛОВОГО МІСТА

Постановка проблеми. Ринкові перетворення в економіці країни призвели до зміни структури та створили умови для розвитку соціальної сфери, характеру продукції, що пропонується споживачеві, підвищенню ролі сфери послуг в розвитку економіки великих промислових міст та задоволенні суспільних потреб. Актуальність роботи визначається необхідністю формування таких організаційно-економічних форм розвитку соціальної інфраструктури в умовах ринкової економіки, які дозволили б крупним промисловим містам на базі ефективного управління послугами соціальної інфраструктури забезпечити стійкість їх розвитку. Виявлення структурних змін в економіці великих промислових міст дозволить міському населенню використовувати державну підтримку і ринкові механізми, перетворити соціальний комплекс інфраструктури в ефективний сектор міської економіки, який буде постійно розвиватися.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу виконаного дослідження склали положення класичної та сучасних теорій регіоналістики та містознавства, праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених і фахівців з питань розвитку економіки міст, як: В. Н. Амітан, О. І. Амоша, Є. Г. Аніміца, С. В. Богачов, В. М. Василенко, В. М. Геєць, О. Г. Гранберг, С. І. Гречана, Б. М. Гринчель, П. В. Гудзь, Р. А. Джабраїлов, М. І. Долішній, А. П. Єгоршина, О. М. Єгоров, Б. С. Жихаревич, О. А. Карлова, Н. Є. Костиленко, С. Ф. Кучер, О. О. Лук'янченко, Д. С. Львов, В. К. Мамутов, В. І. Рєсін, Ю. С. Попков, В. А. Устименко, В. В. Фінагін, К. Шуссманн та ін.

Але, у сучасному стані економіка великих промислових міст постійно змінюється, тому з'явилася потреба у виявленні структурних змін в економіці великого промислового міста.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо обґрунтування пріоритетів та цілей структурних змін в економіці міста.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основою сталого розвитку міста є структура економіки міста, яка орієнтована на задоволення попиту внутрішнього і зовнішнього ринків і базується на сучасних інституціональних і технологічних рішеннях, використанні специфічних природних, економічних, демографічних та інших ресурсів. Здатність міста виготовляти й реалізовувати товари й послуги на внутрішньому і зовнішньому ринках та забезпечувати на цій основі високий рівень доходів населення має назву - міська конкурентоспроможність.

Конкурентоспроможність міста багато в чому визначається здатністю виробляти і реалізовувати товари та послуги, що відповідають запитам світового ринку структурою її економіки, рівнем розвитку галузей спеціалізації і взаємозалежних суміжних підгалузей і виробництв.

На сучасному етапі соціально-економічних перетворень у міській економіці України структура економіки, виступаючи як самостійний фактор, безпосередньо впливає не тільки на економічне зростання, але й визначає характер економічного розвитку. Майбутнє великого промислового міста залежить від секторів, які переважають у структурі міської економіки, від джерел та факторів використовуваних у виробництві, від становища людини в економічних відносинах і підвищення рівня і якості життя населення.

Досвід великих міст промислово розвинених країн показав, що розвиток економіки міста відбувається не тільки внаслідок застосування ресурсозберігальних і наукоємних технологій, а також шляхом збільшення використання людських, природних, виробничих ресурсів.

Однією з ключових проблем великих міст в умовах ринкової економіки є активність структурних змін у розвитку послуг соціальної інфраструктури.

У великих містах України устрій соціальної інфраструктури на відміну від західних зразків, характеризується наявністю незалежних від держави суб'єктів соціальної інфраструктури.

Небажання багатьох державних і муніципальних структур відмовлятися від відібраних ними прав економічних суб'єктів та об'єктивною необхідністю розвитку реальних економічних прав суб'єктів соціальної інфраструктури великих міст є суперечливим. Подолання цієї суперечності реалізується через структурні зміни в містообслуговувальних системах, різноманіття форм власності та суб'єктів господарювання.

Структура, як категорійний апарат, багатогранна. Необхідно визначити основні напрямки в розкритті поняття.

У філософській літературі під структурою (від лат. *structura* – будова, розташування, порядок) розуміють збереження основних властивостей при різних зовнішніх і внутрішніх змінах сукупності стійких зв'язків об'єкта [1, с. 367].

У загальноприйнятому сенсі економічне ціле і є «структура», що означає будова, сукупність відносин, частин та елементів, з яких вона складається. Структура відображає форму розташування елементів і характер взаємодії сторін і властивостей, це результат руху елементів системи, результат їх організації, впорядкування. Усіх системних ознак у свою чергу набувають елементи системи, що складаються з частин. Таким чином, можна говорити як про структуру її складових частин, тобто про макро- і мікroструктури, так і про структуру економіки в цілому.

Систему відтворення сукупного суспільного продукту, яка складається з господарських елементів, також можна назвати структурою економіки, яка насамперед, буде характеризуватися згідно з матеріальних і трудових витрат з кількісного боку, часткою та питомою вагою, яку займає та чи інша галузь (те чи інше підприємство, інші елементи) в системі виробництва, національного доходу, розподілу, обміну і споживання сукупного суспільного продукту [2, с. 6].

На сучасному етапі структуру економіки міста розглядають не тільки як господарські елементи, і окремі структуроутворювальні фактори і процеси, але і з боку виробництва і розподілу, споживання створеного продукту і обміну; з боку підприємств та галузей.

Структура галузей в економіці великого міста характеризує: створення сукупного продукту та вклад в нього окремих галузей; оборот і кругообіг факторів виробництва у відтворювальній структурі; співвідношення функціонуючих технологічних укладів.

Усі структури, особливо економічні, проходять у своєму розвитку такі етапи: зародження, зростання, період зрілості, регресивні перетворення (криза) і зникнення або розпад.

Зародження і зростання можна розглядати як процес організації в межах старої структури, процес боротьби з консервативними сторонами й елементами, процес зміни системних якостей. Період зрілості характеризує стаціонарний стан структури, коли процеси організації і дезорганізації врівноважують один одного.

Регресивні перетворення відображають процес дезорганізації структури, коли вона, у свою чергу, поступається місцем новій структурі. Велике значення в розвитку структур відіграє спадкоємність, формування нових структур у надрах старих і на їх основі. У будь-якій структурі завжди наявні елементи старих і зачатки майбутніх взаємозв'язків, крім того, різні структури часом співіснують одна з одною [3, с. 117].

Пристосування і трансформація – це теж основні процеси, які можна виділити, що відбуваються в надрах кожної структури. Пристосовуючись до старих компонентів, на першому етапі, зароджувані елементи нових структур вбудовуються в систему їх зв'язків, поступово зв'язки трансформуються і виникає нова цілісність, і все повторюється спочатку.

Неоднорідністю, відповідної ієрархією і пропорціями між її складовими характеризується структура економіки. Структурний аспект розвитку виявляється або через певні якісні зміни в економіці, або через кількісне зростання [4, с. 7].

Таке трактування структури економіки застосовне до дослідження проблематики розвитку (зміни одних структур іншими), центром якого є структурні зміни.

Під впливом розподілу та обміну відповідно до суспільних потреб, наявної технічної бази, соціальних механізмів виробництва, наявних ресурсів і досягнутого рівня продуктивності відбуваються зміни в структурі економіки і представляють собою складну систему модифікації взаємопов'язаних пропорцій.

Структурні зміни – це якісно модифіковані взаємозв'язки між схожими елементами економічної системи, які динамічні та нерівномірні у співвідношеннях їх кількісних характеристик. В економічних системах різних рівнів проявляються структурні зміни: на рівні підприємства і фірми, галузі та регіону, індивіда і домашнього господарства, національного та світового господарства. Для забезпечення об'єктивно необхідних умов життєдіяльності у діях суб'єктів виникають спонукальні мотиви, які являють собою та усвідомлюються у вигляді матеріальних і нематеріальних потреб, котрі є економічними відносинами та виявляються, передусім, через економічні інтереси.

Іншим аспектом формування потреб є певний рівень розвитку матеріально-технічної бази суспільства, громадських продуктивних сил. Різні потреби членів суспільства внутрішньо пов'язані між собою, виливаються в потреби трудових колективів, соціальних груп, класів, суспільства в цілому і діють як одна цілісна система.

Категорії економічних інтересів і потреб є різнорівневими поняттями. Відповідні структурні зміни в економіці як їх безпосередня причина викликані інтересами, що є проявом виробничих відносин, які поряд з розвитком продуктивних сил детермінують зміни в системі суспільних потреб.

Певні зміни в розміщенні й розподілі виробничих ресурсів виникають завдяки інтересам господарюючих суб'єктів господарювання та реалізуються шляхом задоволення відповідних потреб.

Отже, основним критерієм виділення структурних змін в економіці є зміни в системі потреб суб'єктів господарювання і відповідні зміни в розміщенні ресурсів (факторів виробництва). Структурні зміни в економіці є категорією макрорівня, при цьому вони виявляються на всіх рівнях господарювання (на рівні галузей, регіонів, підприємств, домашніх господарств та осіб) [5].

Структурні зміни в економіці мають подвійну природу.

По-перше, вони виступають як детермінована потреба, що незадоволена та викликана нереалізованим інтересом.

По-друге, вони відображають певний рівень задоволення потреб (реалізації інтересів) і є результатом розвитку економічної структури. При цьому останній є результатом і стартовим майданчиком протікання майбутніх структурних процесів. Подібна двофакторність структурних змін визначає їх особливе місце серед інших економічних явищ, дозволяє найбільш повно з якісних та кількісних сторін характеризувати стан економічної системи.

Таким чином, структурні зміни в економіці можуть бути охарактеризовані як відповідно до займаної частки в розглянутій сукупності, так і з точки зору напрямів, швидкості та інтенсивності подальшого розвитку.

Серед різноманіття економічних явищ і процесів, структурні зміни в економіці виділяються тільки при наявності певної сукупності ознак, одні з яких представляють форму, другі – зміст, треті – основні властивості економічного явища.

В економічних науках існує класифікація структурних змін, яка характеризується різними ознаками та підставами, показує їх різноманіття, дозволяє визначати одні й ті ж самі структурні зміни з різних сторін [6, с. 112; 7, с. 46]:

1. Історичні ознаки є пріоритетними в структурних змінах, вони згруповані за кожним етапом історії і кожному етапу притаманні свої структурні зміни в економіці (наприклад, зрушення на етапі становлення і розвитку феодальних або капіталістичних економічних відносин).

2. Зміни за територіальним (географічним) охопленням поділяються на зміни в структурі економіки тих чи інших регіонів, областей, країн, інших територіальних і адміністративних утворень.

3. Просторовий аспект, як головна характеристика структурних змін. Просторове розосередження галузей і секторів суспільного виробництва виражає територіальний зріз структури економіки, заснований на територіальному поділі праці, що закріплює певні галузі і сфери виробництва за певними регіонами країни.

4. Зовнішні і внутрішні структурні зміни виділяються по відношенню до певної економічної системи. Все більшого значення, у сучасних умовах інтернаціоналізації та глобалізації господарського життя, набуває взаємозв'язок, взаємодія, взаємопроникнення зазначених структурних змін у системі транснаціональних корпорацій і міжнародної власності та національних господарств.

5. На еволюційні і революційні структурні зміни поділяються за швидкістю, тривалістю, глибиною і масштабами. З процесної та результативної природи структурних змін в економіці випливає, що цей процес безперервний, оскільки господарська діяльність не припиняється ні на хвилину.

Для змін характерні досить великі етапи і стадії, перерви поступовості. Еволюційні зміни в економічній структурі часом перериваються бурхливими процесами її кардинального (революційного) оновлення.

6. Зміни в структурі відтворення, що виділяють як самостійну групу на всіх стадіях виробництва, розподілу, обміну і споживання. Зміна макроекономічних відтворювальних пропорцій є результатом та узагальненням всієї сукупності структурних змін.

Відтворювальну структуру сукупного суспільного продукту, співвідношення фондів відшкодування, споживання й накопичення, витрат живого і минулого праці, двох підрозділів суспільного відтворення відносять до макроекономічних пропорцій.

Відтворювальна структура на макрорівні характеризується також певним співвідношенням виробничих ресурсів і продукції. Використовувані в економічних дослідженнях показники ефективності виробництва – продуктивність праці, фондівіддача, вихід кінцевого продукту на одиницю конкретних ресурсів – є по суті структурними показниками, що характеризують економічну систему.

Питомі витрати виробничих ресурсів на макрорівні відображають, очевидно, не тільки вузькі технологічні аспекти відтворення, але й ефективність соціально-економічного механізму, всієї системи виробничих відносин.

Разом з тим, учені-практики й управлінці вважають правомірним, що статус великого міста визначається саме підвищенням обсягом і глибиною завдань з організації та упорядкування простору і ефективного управління ним. Так, міський голова міста Донецька, проф. Лук'янченко О. А. переконаний, що велике місто включає підсистеми різного ступеня складності: містоутворювальну, містообслуговувальну, архітектурно-містобудівну і населення.

Містоутворювальні галузі характеризують виробниче обличчя міста, його спеціалізацію, місце в суспільному розподілі праці, роботу міста для задоволення потреб країни, регіону, оточення самого міста. Містообслуговувальну сферу за функціональною ознакою можна поділити на три групи. Перша

– соціальне обслуговування, що включає: охорону здоров'я, освіту, культуру, фізичну культуру, соціальний захист непрацевдатних.

Друга – комунальне обслуговування, включає: збереження і розвиток житлового фонду, забезпечення електро-, теплоенергією, питною та побутовою водою, каналізацією, благоустрій території, утримання і розвиток доріг, будівництво об'єктів містообслуговувальної сфери.

Третя група – побутове обслуговування, включає: пасажирський транспорт, зв'язок, торгівлю, громадське харчування, побутові послуги. Містообслуговувальні галузі існують для самого міста, його населення і виробляють продукцію, споживану на місці [8, с. 5].

Подібної думки дотримується проф. Богачев С. В.: «Велике місто – це цілісне територіальне утворення народного господарства країни і регіону, що має виробничу (ринкову) спеціалізацію і міцні внутрішні економічні зв'язки» [9, с. 15].

В основі цілей структурних економічних реформ на рівні міста повинна знаходитись функціональна структура, яка відображає соціальні потреби та інтереси мешканців міста: забезпечення режиму повної зайнятості; зростання рівня доходів працюючих; досягнення екологічно безпечного середовища.

Саме завдяки композиції продуктивних сил і виробничих відносин у системі просторово-часових координат можуть формуватися стратегічні цілі й тактичні засоби їх досягнення. Збалансований розвиток економіки міста закладається цілевизначенням його стратегічного розвитку, декомпозицією цілей в системі суб'єктно-об'єктних відносин, вибором форм і способів реалізації, результатом змін на основі аналізу їх досягнень (з обґрунтуванням пріоритетів структурних змін) та визначення взаємозв'язку і взаємодії розвитку основних компонентів міста (рис. 1).

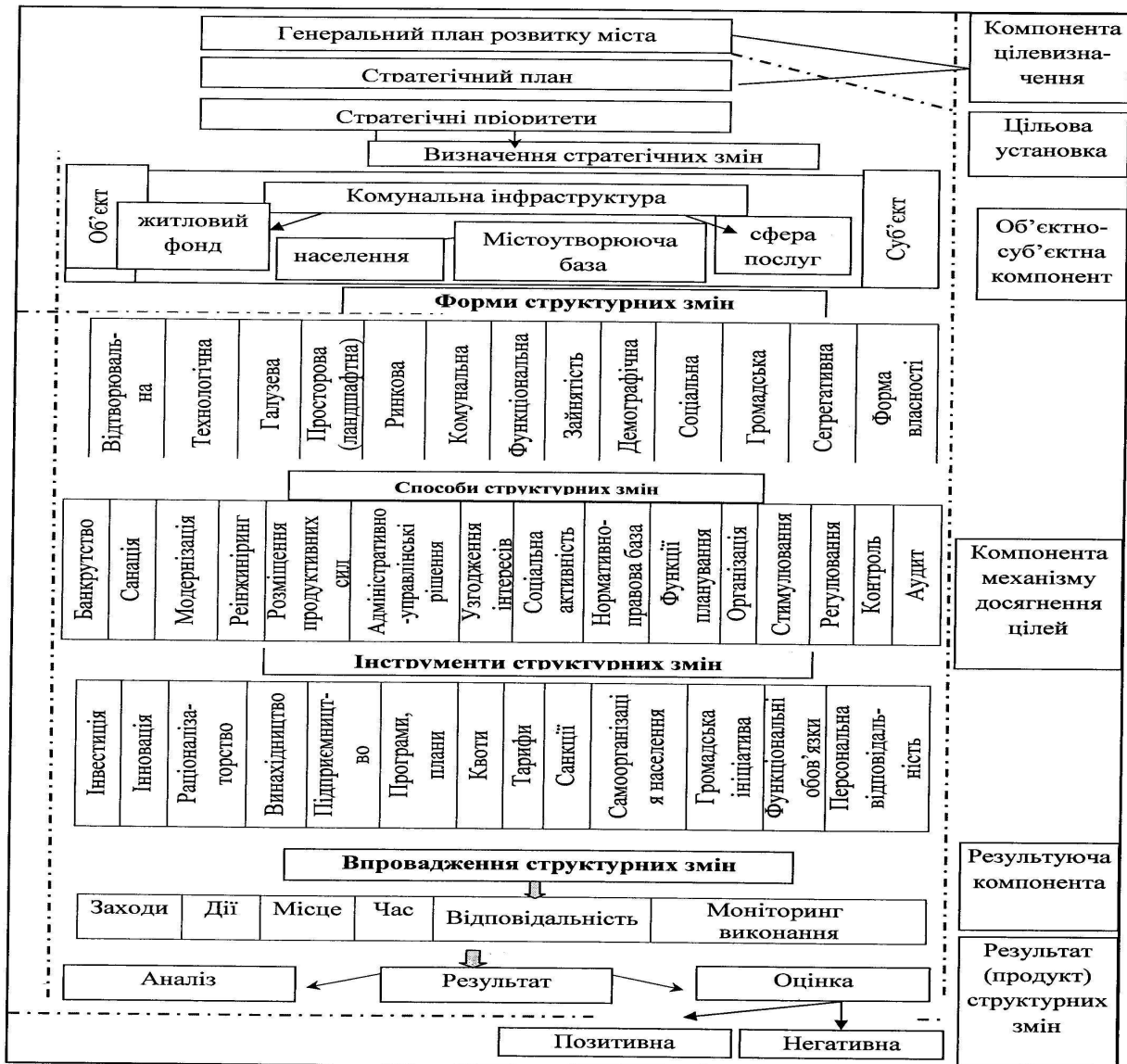

Рис. 1. Концептуальна схема цілевизначення і забезпечення реалізації цілей проведення структурних змін в економіці великого міста
Джерело: розробка автора.

Сьогодні Україна опинилась у стані скорочення кількості населення, багато підприємств знаходяться на стадії банкрутства, скорочується кількість підприємств. Це принципово інші умови існування міста, які вплинули на явища, що раніше не були відомі й тому не досліджувались. Важливими умовами підтримки міста на сучасному етапі є забезпечення збалансованого розвитку. Якщо на початку розвитку міста вирішальними факторами було створення містоутворювальної бази і відкриття промислових гігантів, то у сьогоднішній перший план виходить підсистема «населення», а найважливішим завданням є підтримування балансу між підсистемами. Цей баланс має підтримуватися не тільки на рівні економіки міста, а й у соціальній сфері.

Висновки з проведеного дослідження. Великі міста прагнуть стати самостійними учасниками економічних відносин у регіональній і національній економіці. Особливо це виявляється в містах з великою питомою вагою промислового виробництва. Кількісні та якісні відмінності, проблема одновекторного розвитку ведуть до наростання протиріч і конкуренції між містами, що згубно впливає на формування конкурентоспроможності державної економіки. У вирішенні цього питання допоможе цілевизначення і забезпечення реалізації цілей проведення структурних змін та диверсифікація економіки великого міста, яка носить мультиплікативний ефект, оскільки структурні зміни спричиняють зміни структури зайнятості, а, отже, і соціальних змін, а також змін в територіальному розміщенні продуктивних сил і окремих виробництв у міському середовищі. Тому, в основі цілей структурних економічних реформ на рівні міста повинна знаходитись функціональна структура, яка відображає соціальні потреби та інтереси мешканців міста: забезпечення режиму повної зайнятості, зростання рівня доходів працюючих і досягнення екологічно безпечного середовища. Саме завдяки композиції продуктивних сил і виробничих відносин в системі просторово-часових координат можуть формуватися стратегічні цілі й тактичні засоби їх досягнення.

Бібліографічний список

1. Философский словарь / [под ред. И. Т. Фролова]. - [5-е изд.]. - М. : Политиздат, 1986. - 590 с.
2. Лукинов И. И. Приоритетная политика государства в технологических преобразованиях / И. И. Лукинов // Экономика Украины. - 1997. - № 2. - С. 4-15.
3. Анализ инновационной политики России и Украины по методологии Европейского Сообщества / [под ред. Н. И. Ивановой, И. Ю. Егорова, С. Радошевича]. - М. : ИМЭМО РАН, 2008. - 224 с.
4. Пилипенко Ю. І. Циклічна природа технологічних зрушень національної економіки / Ю. І. Пилипенко // Економічний вісник НГУ. - № 4. - 2008. - С. 6-11.
5. Абузярова М. И. Методологические основы структурных сдвигов в экономике / М. И. Абузярова [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.vipstd.ru/mag/index.php/news-/301-a>
6. Анимитца Е. Г. Теоретико-методологические аспекты структурной трансформации городов старопромышленного региона / Анимитца Е. Г., Власова Н. Ю., Сурнина Н. М. - Екатеринбург : Изд-во Урал. гос. экон. у-та, 2000. - Ч. I. - 148 с.
7. Гринчель Б. М. Методология и практика городского стратегического планирования / Б. М. Гринчель, Н. Е. Костылева. - СПб. : ИРЭ РАН, 2000. - 88 с.
8. Лукьянченко А. А. Градообслуживающая коммунальная сфера: теория и практика обеспечения устойчивого развития : [монография] / А. А. Лукьянченко ; НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. - Донецк : ООО «Юго-Восток, Лтд», 2007. - 209 с.
9. Проблемы теории и практики развития городской хозяйственной системы : [монография] / [Богачев С. В., Мельникова М. В., Лукьянченко А. А. и др.] ; НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. - Донецк : ООО «Юго-Восток, Лтд», 2006. - 381 с.

References

1. Frolov, I.T. (1986), *Filosofskiy slovar* [Philosophical Dictionary], Politizdat, Moscow, Russia, 590 p.
2. Lukinov, I.I. (1997), "Priority policy of the state in technological transformations", *Ekonomika Ukrainy*, no. 2, pp. 4-15.
3. Ivanova, N.I., Egorov, I.Yu. and Radoshevich, S. (2008), *Analiz innovatsionnoy politiki Rossii i Ukrainy po metodologii Evropeyskogo Soobshchestva* [Analysis of innovation policy in Russia and Ukraine on the methodology of the European Communities], IMEMO RAN, Moscow, Russia, 224 p.
4. Pylypenko, Yu.I. (2008), "The cyclic nature of technological progress of the national economy", *Ekonomichnyi visnyk NHU*, no. 4, pp. 6-11.
5. Abuziarova, M.I. (2011), "Methodological bases of structural shifts in the economy", available at: <http://www.vipstd.ru/mag/index.php/news-/301-a> (access date June 19, 2014).
6. Animitsa, E.G., Vlasova, N.Yu. and Surnina, N.M. (2000), *Teoretiko-metodologicheskie aspekty strukturnoi transformatsii gorodov staropromyshlennogo regiona* [Theoretical and methodological aspects of structural transformation of old industrial cities of the region], Izd-vo Ural. gos. ekon. u-ta, Ekaterinburg, Russia, 148 p.

7. Grinchel, B.M. and Kostyleva, N.E. (2000), *Metodologiya i praktika gorodskogo strategicheskogo planirovaniia* [Methodology and practice of urban strategic planning], IRE RAN, SPb., Russia, 88 p.

8. Lukianchenko, A.A. (2007), *Gradoobsluzhivaiushchaia kommunalnaia sfera: teoriia i praktika obespecheniia ustoichivogo razvitiia* [Gradoobsluzhivayuschaya municipal sphere theory and practice of sustainable development], monograph, ООО «Yugo-Vostok, Ltd», Donetsk, 209 p.

9. Bogachev, S.V., Melnikova, M.V., Lukianchenko, A.A. et al. (2006), *Problemy teorii i praktiki razvitiia gorodskoi khoziaistvennoi sistemy*, [Problems of the theory and practice of economic development of the urban system], monograph, ООО «Yugo-Vostok, Ltd», Donetsk, 381p.

Панкова А.Ю. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРІОРИТЕТІВ І ЦІЛЕЙ СТРУКТУРНИХ ЗМІН В ЕКОНОМІЦІ ВЕЛИКОГО ПРОМИСЛОВОГО МІСТА

Мета. Розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо обґрунтування пріоритетів та цілій структурних змін в економіці міста.

Методика дослідження. Дослідження базується на використанні комплексу загальнонаукових і спеціальних методів: логічного узагальнення (при визначенні умов структурування зарубіжного досвіду структурних перетворень в економіці міста); методи моделювання та прогнозування (при визначенні пріоритетів і цілей структурних змін в економіці міста); метод структурно-функціонального аналізу (для дослідження організаційно-управлінської структури великого промислового міста).

Результати. Доведено, що саме завдяки композиції продуктивних сил і виробничих відносин у системі просторово-часових координат можуть формуватися стратегічні цілі й тактичні засоби їх досягнення. Збалансований розвиток економіки міста закладається цілевизначенням його стратегічного розвитку, декомпозицією цілей у системі суб'єктно-об'єктних відносин; вибором форм і способів реалізації, результируючим підсумком змін на основі аналізу їх досягнень (з обґрунтуванням пріоритетів структурних змін) та визначення взаємозв'язку і взаємодії розвитку основних компонентів міста. Визначено, що в основі цілей структурних економічних реформ на рівні міста повинна знаходитись функціональна структура, яка відображає соціальні потреби та інтереси мешканців міста.

Наукова новизна. Розроблено концептуальну схему цілевизначення і забезпечення реалізації цілей проведення структурних змін в економіці великого міста, що сприяє обґрунтуванню пріоритетів і цілей на основі взаємозв'язку і взаємодії розвитку основних компонентів міста.

Практична значущість. Пропозиції щодо ідентифікації причин розбалансованості економіки промислового міста, що сприяє вияву деформацій розвитку економіки, можуть бути використані органами місцевого самоврядування. Крім того, основні результати дослідження можуть бути використанні при викладанні дисциплін зі спеціальності «Менеджмент і адміністрування»; «Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка».

Ключові слова: структурні зміни, містоутворювальна підсистема, містообслуговувальна підсистема.

Pankova A.Yu. RATIONALE PRIORITIES AND OBJECTIVES STRUCTURAL CHANGES IN ECONOMY OF LARGE INDUSTRIAL CITIES

Purpose is the development of theoretical, methodological guidelines and practical recommendations for study priorities and goals of structural changes in the economy of the city.

Methodology of research. The research is based on the use of complex general and special methods: logic synthesis (of setting the structuring of international experience structural change in the economy of the city); methods for modeling and forecasting (in determining the priorities and objectives of the structural changes in the economy of the city); method of structural-functional analysis (to study the organizational and administrative structure of a large industrial city).

Findings. Proved that through the composition of the productive forces and production relations in the space-time coordinates can be formed strategic goals and tactical means to achieve them. Balanced economic development of the city is definition of objectives laid its strategic development objectives in the decomposition of the system of subject-object relations; choice of form and methods of implementation, the resulting changes result from the analysis of their achievements (from the priorities of structural changes) and the definition of the relationship and interaction of the major components of the city.

Originality. The conceptual scheme setting goals and ensure realization of the objectives of structural changes in the economy of a big city, which contributes to the rationale of priorities and goals.

Practical value. Suggestions as to identify the causes of imbalances in the economy of the industrial city, which promotes expression strain of economic development could be used by local governments. Furthermore, the main results of the study can be used in teaching courses in the specialty "Management and Administration"; "The development of productive forces and regional economy."

Key words: structural changes, the town-forming subsystem, serving the city of Enterprise.

Панкова А.Ю. ОБОСНОВАНИЕ ПРИОРИТЕТОВ И ЦЕЛЕЙ СТРУКТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ В ЭКОНОМИКЕ КРУПНОГО ПРОМЫШЛЕННОГО ГОРОДА

Цель. Разработка теоретических, методологических положений и практических рекомендаций по обоснованию приоритетов и целей структурных изменений в экономике города.

Методика исследования. Исследование базируется на использовании комплекса общенаучных и специальных методов: логического обобщения (при определении условий структурирования зарубежного опыта структурных преобразований в экономике города); методы моделирования и прогнозирования (при определении приоритетов и целей структурных изменений в экономике города); метод структурно-функционального анализа (для исследования организационно-управленческой структуры крупного промышленного города).

Результаты. Доказано, что именно благодаря композиции производительных сил и производственных отношений в системе пространственно-временных координат могут формироваться стратегические цели и тактические средства их достижения. Сбалансированное развитие экономики города закладывается целеполагание его стратегического развития, декомпозицией целей в системе субъектно-объектных отношений; выбором форм и способов реализации, результирующим итогом изменений на основе анализа их достижений (с обоснованием приоритетов структурных изменений) и определение взаимосвязи и взаимодействия развития основных компонентов города. Определено, что в основе целей структурных экономических реформ на уровне города должна находиться функциональная структура, которая отражает социальные потребности и интересы жителей города.

Научная новизна. Разработана концептуальная схема целеполагание обеспечения реализации целей проведения структурных изменений в экономике большого города, способствует обоснованию приоритетов и целей на основе взаимосвязи и взаимодействия развития основных компонентов города.

Практическая значимость. Предложения по идентификации причин разбалансированности экономики промышленного города, способствует проявления деформаций развития экономики, могут быть использованы органами местного самоуправления. Также, основные результаты исследования могут быть использованы при преподавании дисциплин по специальности «Менеджмент и администрирование»; «Развитие производительных сил и региональная экономика».

Ключевые слова: структурные изменения, градообразующая подсистема, градообслуживающая подсистема.

UDK 336.221.24:332.12

*Yakymchuk O. K.,
lecturer, Chair of Finance,
Vinnytsia Cooperative Institute*

CONCEPT OF MANAGING REGIONAL BUDGETS DURING TRANSITION TO SUSTAINABLE SELF-DEVELOPMENT

Statement of the problem. Under conditions of reforming the whole system of regional administration and local self-government. On the principles of decentralization and transition of authorities to regional powers declared by the government, the question of civil society development has acquired a strategic importance for the progress of Ukraine, since further success of reforming governmental control and bringing it closer to European standards will depend on foundation of viable, active and responsible civil society institutions.

An important component in addressing these challenges is financial support and its effective management, the importance of which is growing under conditions of unstable internal and external environment, limited experience in planning and optimal use of financial and other resources at the level of regions and communities. A key element of fiscal policy in FY2014 in terms of interaction of the state budget with local budgets is balancing of nationwide and regional interests aimed at effective use of economic and ecologic potential of each region of the country [14].

In this regard, the efforts of scholars and practitioners aimed at research of a concept of regional and community development, the formulation of ways to improve governance, legal framework, regulations, methods of assessment of progress for all indicators of regional management and forms of control over implementation of the plans are urgently needed.